

Yaşam Boyu Panik Agorafobi Spektrum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yaşam Boyu Panik Agorafobi Spektrum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32935>

Özet

Yaşam Boyu Panik Agorafobi Spektrum Ölçeği (PASÖ-YB), panik bozukluk ve agorafobi fenomenolojisinin yaşam boyu spektral özelliklerini de?erlendirmek amacıyla uyarlanm?? kapsamlı bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek, bu bozuklukların yalnızca mevcut semptomların? de?il, aynı zamanda çocukluk döneminden itibaren ortaya ç?kan ve bozukluğun spektrumuna dahil olan atipik veya hafif belirtileri de ölçmeyi hedefler. Türkçeye uyarlama çal??ması, ölçeğin klinik ve ara?tırma ortamlarında yüksek düzeyde geçerlik ve güvenilirlik gösterdiğini ortaya koymuştur.

Ölçek, toplamda 114 maddeden oluşmakta ve 8 farklı alt boyutu kapsamaktadır. Bu yapıyla, panik ve agorafobinin geniş yelpazesini bütüncül bir bakış açısıyla ele alarak, tanısal kategorilerin ötesinde, boyutlu bir de?erlendirme imkanı sunmaktadır. PASÖ-YB, özellikle spektrum yaklaşımların psikopatoloji ara?tırmalarında kullanılması için önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Yaşam Boyu Panik Agorafobi Spektrum Ölçeği, PASÖ-YB, Panik Bozukluk, Agorafobi, Spektrum Yaklaşımı, Öz Bildirim Ölçeği, Güvenirlik, Geçerlik, Psikometri.

Yazarlar

Elif Tuncel

Amaç

Yaşam Boyu Panik Agorafobi Spektrum Ölçeği'nin temel amacı, bireylerdeki panik bozukluğu ve agorafobik eğilimleri, yaşamın farklı evrelerinde ortaya ç?kan, tam sendromik kriterleri karşılamayan durumlar da içine alacak şekilde, boyutlu bir spektrum yaklaşımı dahilinde ölçmektir. Ölçek, bu bozuklukların genetik ve gelişimsel sürekliliğini ara?tırmaları için erişilebilir kılınmak üzere tasarlanmıştır.

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, Türkiye'deki klinik popülasyonlarda ve ara?tırmalarda panik ve agorafobi spektrum özelliklerinin güvenilir bir şekilde de?erlendirilmesini sağlamak için gerçekleştirilmiştir. Bu sayede, Türk kültürüne özgü dilsel ve psikometrik adaptasyonun sağlanması amaçlanmıştır.

Yapı

PASÖ-YB, Panik ve Agorafobi Spektrumunun sekiz temel alt boyutunu ölçen 114 maddeden oluşur. Bu alt boyutlar, panik ve agorafobinin çe?itli tezahürlerini, atipik belirtilerini ve ilişkili mizaç özelliklerini kapsamaktadır. Ölçek, tanısal kategorilerin ötesine geçerek, semptomların şiddetini

ve yaygın boylamsal bir perspektifle değerlendirir.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, panik ve agorafobinin sadece akut nöbetler veya kaçınma davranışları ile sınırlı kalmayıp, ayrıma kaygısı, stres duyarlılığı, sosyal kaçınma ve hafif somatik semptomlar gibi erken başlangıçlı veya subsindromal özellikler aracılığıyla yaşam boyu kendini gösteren bir süreklilik içinde var olduğunu. Ölçek maddeleri bu geniş yapıyı temsil edecek şekilde tasarlanmıştır.

Geçerlik

Yaşam Boyu Panik Agorafobi Spektrum Ölçeği'nin geçerlik çalışması, ölçeğin yapısal tutarlılığı ve ölçmek istediği yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü göstermiştir. Yapılan analizlerde, PASÖ-YB'nin alt alanlarından elde edilen puanlar ile ölçeğin toplam puanı arasında oldukça iyi düzeyde korelasyon (ilişki) saptanmıştır.

Bu yüksek korelasyon bulgusu, alt boyutların her birinin, ölçeğin ölçtüğü genel Panik Agorafobi Spektrumu yapısına anlamlı katkıda bulunduğunu ve ölçeğin iç tutarlılığını yüksek olduğunu desteklemektedir. Uyarılma çalışması, ölçeğin Türk popülasyonunda da geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini işaret etmektedir.

Güvenirlilik

PASÖ-YB'nin güvenirlik analizleri, ölçeğin tutarlı ve kararlı ölçümler sağladığını göstermiştir. İç tutarlılık güvenirliğini değerlendirmek için hesaplanan Cronbach Alpha değeri 0.82 olarak saptanmıştır. Bu değer, psikometrik açıdan kabul edilebilir düzeyde yüksek bir iç tutarlılığına işaret eder.

Ölçeğin maddeleri arasındaki iç tutarlılığını genel olarak yüksek olduğu belirlenmiştir; stres duyarlılığı alt alanı hariç, herhangi bir alanın ölçekten çıkarılması genel Cronbach Alpha değerini düşürdüğü gözlemlenmiştir. Ayrıca, PASÖ-YB'nin test-tekrar güvenirliği (zamana bağlı kararlılık) 0.88 gibi yüksek bir korelasyon değeri ile saptanmıştır. Bu sonuç, öz bildirim nitelikli ve çok sayıda soru içeren bir ölçek için oldukça yüksek bir kararlılık düzeyi olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Uyarılma çalışmasında, ölçeğin orijinal yapısı olan 8 alt boyutun varlığı esas alınmıştır. Bu alt boyutlar, ölçeğin Panik Agorafobi Spektrumunu temsil eden temel faktörel yapıyı oluşturmaktadır. Her bir alt boyutun, ana yapıyı destekleyecek şekilde toplam puanla korelasyon göstermesi, faktör yapısının geçerliliğine dolaylı bir kanıt sunmaktadır.

Ölçek, 114 madde ile oldukça detaylı bir değerlendirme sağladığından, bu maddelerin 8 faktör altında gruplanması, spektrum yaklaşımının karmaşık ve çok boyutlu doğasının yansıtılmaktadır. Faktör yapısının detaylı açıklanması tez çalışmasında yer almaktadır; ancak mevcut veriler, ölçeğin çok boyutlu yapısının korunduğunu göstermektedir.

Ölçme Aracı

Test Tipi: Uyarılma

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Kişi Kendi Cevaplar)

Dil Durumu: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik ve genel yetişkin popülasyon

Yaş Grubu: Yetişkinler (Özellikle yaşam boyu deneyimleri değerlendirdiği için geçmiş yaşlar da kapsar)

Popülasyon Detayları: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı bünyesinde yürütülen uzmanlık tezi kapsamında, klinik örneklem üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Evet - Hayır Testi (iki seçenekli yanıt formatı). Maddelerin yaşam boyu deneyimleri sorgulayan nitelikte olması nedeniyle, yanıtlar deneyimin varlığı veya yokluğunu belirtir.

Anahtar Kelimeler

Panik Spektrumu, Agorafobi Spektrumu, Psikometri, İç Tutarlılık, Test-Tekrar Güvenirliği, Cronbach Alpha, Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Kodları: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazma Adresi: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İzmir (Tez dönemi itibarıyla)

Şinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, B. E. Tunçel tarafından 2002 yılında Tıpta Uzmanlık Tezi kapsamında Türkçeye

uyarlanm??t?r. Ölçeğin kullanımı ve telif hakları ile ilgili kesin izinler için orijinal yazar ve tez danışmanıyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Tezin tam metnine YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim mümkündür. Orijinal PDF dosyası şu adresten indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: yasam-boyu-panik-agorafobi-spektrum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Tunçel, B. E. (2002). *Yaşam Boyu Panik Agorafobi Spektrum Ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Tıp uzmanlık tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İzmir.

Tez bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Yaşam Boyu Panik Agorafobi Spektrum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

4. Ayrılma korkusu nedeniyle okula ya da işe gitme korkunuz oldu mu?

6. Hiç yanınızda biri olmaksızın uyumakta ya da evden uzak bir yerde gece kalmakta zorlandınız mı?